Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 80. Braşov, Mercurĭ, 12 (24) Aprilie 1895.

Espositură ces. şi reg. în Pesta.

Braşov, 11 Aprilie v. 1895.

Ni-se anunţă din Pesta, că oposiţia maghiară din dietă pregătesce un atac combinat contra guvernuluĭ în cestiunea privitóre la înfiinţarea unuĭ mareşalat de curte unguresc, care a fost ventilată de foile din Viena şi din Pesta.

S'a bucinat ca o nouă isbêndă, câştigată de actualul guvern, viitórea numire a contelui Ludovic Appony ca mareşal de curte unguresc, ce s'a pus în perspectivă. Impresiunea, ce a făcut'o însĕ acéstă scire mai ales în cercurile maghiare oposiţionale, a fost fórte deprimătóre, pentru-că se asigură, că viitorulŭ mareşal unguresc va fi supus oficiuluĭ mareşalului superior al curţiĭ din Viena.

Firesce, că ceĭ ce se gândesc la o curte maghiară deosebită, au trebuit sĕ fiă neplăcut atinşĭ de acéstă scire. Acum vine un diar din Viena sĕ clarifice cestiunea, care, dice, nu este bine înţelésă. „Neue fr. Presse" spune, că încă atuncĭ, când s'a recunoscut dualismul şi faţă cu curtea, în urma stăruinţelorŭ fostuluĭ ministru-preşedinte Weckerle, s'a avut în vedere şi înfiinţarea unuĭ mareşalat de curte ungar, a căruia chiămare sĕ fiă, de-a forma un punct central de întrunire pentru aristocraţimea maghiară. Despre înfiinţarea unuĭ mareşalat unguresc însĕ, care ar avé sĕ represente în mod juridic curtea, nu a fost nicĭ-odată vorbă.

E clar, prin urmare, după acéstă esplicare, că viitorul mareşal unguresc al curţiĭ nu póte fi independent, ci trebue sĕ intre în organisaţia întregeĭ curţĭ, care este comună ambelor state dualiste.

Punêndu-se cestiunea pe basa acésta, nu póte surprinde, că ceĭ din stânga estremă, mai ales, fac sgomot, că acum se va înfiinţa în Pesta o filială a mareşalatuluĭ de curte superior ces. şi reg. (k. u. k. Oberst-hofmeisteramts-Filiale), că acéstă filială va fi întrodusă în almanachul monarchieĭ comune şi că printr'asta s'ar submina suveranitatea de stat ungară mai mult, decât décă curtea ar rĕmâné în forma eĭ de astădĭ.

„Nu acésta este curtea reg. ung., pe care a aşteptat'o Maghiarul în ajunul mileniuluĭ şi este un semn al timpurilor, că acéstă cestiune, ce esistă mai bine de un pătrar de veac, ceĭ din Viena cred, că o vor puté resolva ast-fel", esclamă „Magyarország", şi apeléză érăşĭ şi érăşĭ la drepturile „naţiuneĭ", carĭ trebuesc pretinse, pe când guvernul se laudă, că a putut dobêndi o milă.

Resultatul este, că fóia oposiţională nu vré sĕ scie de-o curte comună dualistă, nu de organe comune ale curţiĭ, cu atât mai puţin de-o espositură ungurescă a mareşalatuluĭ curţiĭ din Viena. Cu un cuvênt, oposiţia extremă pretinde o curte pe deplin independentă şi dice, că privind espositura ca un succes naţional, Maghiarii ar renunţa la acéstă aspiraţiune a lor.

Şi tocmai în ajunul mileniuluĭ sĕ se creeze o astfel de espositură!! Atuncĭ, când statul milenar ar fi trebuit sĕ-şĭ desfăşure pe deplin suveranitatea sa şi splendórea corónei sale: atuncĭ se revarsă asupra eĭ umbra întunecósă, ca nu cumva sĕ se pótă distinge deplina suveranitate a regeluĭ apostolic maghiar!

Aşa se tânguesce fóia kossuthistă dicênd, că nu póte folosi tótă pompa mileniuluĭ nimic, décă într'o cestiune ca a curţiĭ regescĭ, guvernul aruncă în spinarea ţĕriĭ o filială a mareşalatuluĭ ces. reg. din Viena, ca sĕ se vadă, că stăpâna Ungarieĭ milenare e totuşĭ Austria.

Cu acest chip de-a manevra al Maghiarilor suntem deja obicĭnuiţĭ. El le-a folosit faţă cu Viena. De ce nu le-ar folosi şi acuma? Bine ar fi décă am învĕţa şi noi ceva din acéstă tactică.

Bismarck despre naţionalităţĭ.

Primind o deputaţiune a Austriacilor din Graz (Stiria), d. de Bismarck a rĕspuns prin următórele cuvinte la discursul de felicitare:

„Când naţionalităţile s'au amestecat în cursul istoriei, ca în Austria germană, ca în Ungaria şi la noi în provinciile Posen şi Prusia occidentală, trebue sĕ recunóscem în acésta principiul, care se afirmă în natură: nicĭ o viéţă fără luptă. Lupta e necesară; dér când trăescĭ sub acelaşĭ Suveran, trebue sĕ combaţĭ cu un fel de indulgenţă şi sĕ nu lupţĭ într'un mod, care sĕ nu aibă alt scop şi alt efect, decât de a indispune, de a blesa, de a excita şi mai mult pe adversar. Nu vei puté tot-d'a-una sĕ'l readucĭ la împăcare, dér cred, că în Germania, ca şi în Austro-Ungaria, combaterea ar puté avé mai puţină acrimonie personală şi mai mult spirit creştinesc. Afară de acest spirit creştinesc mai e şi legătura care resultă din faptul aparţinerii la un singur stat, ceea-ce trebue sĕ ducă la indulgenţă în apreţiarea actelor, chiar ostile ale concetăţenilor de alte naţionalităţĭ".

„Prin acésta vréu sĕ vĕ recomand — nu sciu décă o voiu face cu séu fără îndemânare — o óre-care doză de conciliare, de toleranţă faţă cu vecinii d-vóstrĕ, carĭ nu sunt Germanĭ. In calitatea mea de German nu pot pretinde, că indulgenţa este, din partea nóstră, un semn al superiorităţii; aşĭ dori însĕ sĕ avéţĭ simţĕmêntul, că naţionalitatea d-vóstrĕ, care are mai multe drepturĭ, trebue sĕ-şĭ apreţieze adversarii mai puţin favorisaţĭ cu indulgenţa unei mai înalte consciinţe de sine însu-şĭ. Cred, că D-deu ne-a creat, pe noi Germanii, mai puternicĭ — vréu sĕ dic, că ne-a dotat cu o virilitate mai bogată. (Ilaritate). D-deu, care a împărţit cele două elemente, masculin şi femenin, în tóte lucrurile naturei, a făcut acelaşĭ lucru în grupările europene. Când Germanul rĕmâne în starea pură, fără amestec slav séu celtic, el devine călugăr închis în mănăstire (mare ilaritate): se dispută cu congenerul sĕu. Când a intrat în amestecătură, sfîrşesce tot-d'a-una, cu răbdare şi statornicie, prin a fi elementul conducĕtor, ceea-ce este rolul bărbatului în căsnicie. (Ilaritate). Nu aşĭ voi sĕ blesez pe nicĭ un Slav, dér ei au multe din calităţile femeilor: graţia, fineţa, îndemânarea, violenia (aprobărĭ şi ilaritate), şi, pe lângă dênşii, Germanii au adesea aerul greoi şi împrumutat.

„Dér greutatea decisivă e de partea nóstră. De aceea ţin sĕ vĕ dic: Purtaţi-vĕ faţă cu adversarii d-vóstrĕ slavĭ, chiar în cea mai viuă iritaţie şi în conjecturile cele mai grele, cu simţimêntul intim — dic: profund intim şi nu afişat, — că sunteţĭ superiorĭ şi aşa veţĭ rĕmâné. Nu póte fi alt-fel, mai cu sémă în Austria. Austria actuală, întrégă, se întemeiază pe o birocraţie germană, pe o armată formată în mod german, şi alt-fel nu s'ar puté sĕ fiă.

„Incă o recomandaţiă: mănţineţĭ cu îngrijire legătura d-vóstrĕ cu dinastia, cu mai multă îngrijire de cât tot-d'a-una. Afacerile nóstre în imperiul german m'au învĕţat de 30 de anĭ, ce factor puternic pentru destinele unei ţĕrĭ este o dinastiă, care s'a mărit împreună cu dênsa".

România, ca mântuitórea armatei rusescĭ.

Acesta este titlul unuĭ capitol din cartea, ce a scos'o de sub tipar d-l *Lakos* Lajos în Oradea-mare şi în care se cuprinde originea şi istoricul rĕsboiuluĭ ruso-româno-turc din 1877.

D-l *Lakos* îşĭ imparte lucrarea în două părţĭ: In prima parte espune causele şi decursul rĕsboiuluĭ, ér în partea a doua îşĭ publică impresiunile personale din Turcia.

Ceea ce ne interesézā pe noi din lucrarea d-luĭ Lakos, este mai ales partea în care dênsul arată cu fapte şi dovedĭ, că décă armatele

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

La o moşiă depărtată.

Arabesc, de *Herites*.

Era o viéţă urîciósă şi uniforma! De diminéţă ne sculam, ne plimbam câte-un pătrar de oră prin grădină, stând în loc înaintea vr'unui pom séu tufiş, şi esaminând, că óre sunt cópte merele, séu mâniându-ne, că peste nópte o mână necunoscută comisese un atentat asupra persecelor, carĭ de sĕptĕmânĭ erau obiectul dorinţelor nóstre; apoi dejunam, dup'aceea repetam pentru a cincĭ-decea óră a treia declinaţiune latină, şi décă acésta ne supĕra, fugiam în imperiul japones, căutând pe chartă reşedinţa lui. Tóte aceste le făceam pentru cultivarea şi nobilitarea discipulului meu, care însĕ se juca cu hapucul (mingea), sĕu strivea perlele şi coralele de pe rocul sĕu. La amédĭ aveam fericirea sĕ vĕd pe dómna, o femeiă fórte grasă, care vecĭnic se plângea de nervĭ slabĭ şi de migrenă; urma apoi cafeaua négră, însoţită de o conversaţiă, care se învêrtea tot în jurul nervilor amintiţĭ, apoi érăşĭ a treia declinaţiune, a patra, o plimbare prin grădină, séu o escursiune pe câmpurĭ, ojină, — declinaţiune, — plimbare — apoi cină şi asigurarea dómnei, că chinul cu nervii de diminéţa s'a mărit în mod nesuportabil, — apoi strigăte şi căutat după micul Robert, care pe nevĕdute se sciea furişa din sufrageriă, pentru de-a vêna prin curte după găinĭ, séu pentru de-a nĕcăji pe bĕtrânul şi orbul Hector; — apoi adurmirea luĭ Robert, împreunată din partea luĭ cu un plâns de câte-o jumĕtate de oră — şi în fine, câte-va momente liniştite, în carĭ instructorul de casă putea simţi ca om, şi-şĭ putea citi poeţii predilecţĭ, décă nu-l împiedeca dela acésta horăitul uniform al discipululuĭ sĕu.

In fine e nópte, un vis plăcut îl duce pe sermanul instructor chinuit departe de pământ, în regiunĭ cerescĭ, se póte chiar în braţele — dér de ce sĕ se tradeze acésta! — Şi apoi din nou tredîtul — e diminéţă, — e diminéţă — programa érăşĭ începe.....

Pe stăpânul meu, pe d-l bancher Wurm, nu l'am vĕdut tótă véra; numai la Crăciun veni la ţéră, aducênd scumpei sale soţii trei haine de mătasă, micului Robert un orologiu de aur, care în aceeaşĭ di fu despoiat de arĕtătóre, şi mie nu sciu a câtea ţigaretă de spumă. De-altmintrelea sosirea d-luĭ Wurm nu producea nicĭ o schimbare pe moşia nóstră, afară dór, că la cină, pe lângă plângerile dómnei asupra nervilor, mai trebuia sĕ ascultăm cu paciinţă şi pe cele ale domnului asupra stomacului stricat.

După Crăciun ne mutarăm, cu un adevĕrat caos de cofere, pachete şi cutii, la Praga, pentru de-a ne întórce din nou la ţéră, îndată-ce va rĕsări cea dintâi radă de primăvéră. Astfel se repetă acésta timp de trei anĭ.

La începutul anului al patru-lea însĕ se făcù o schimbare, o schimbare generală.

Dómna se bolnăvì serios, şi după ce, durere, fără resultat întrebuinţă o întrégă farmaciă homeopatică, murì — nu însĕ din causa nervilor, ci din lipsa de mişcare, cum asigura medicul. Soţul întristat sosì imediat înainte de-a murì ea, îi închise ochii şi o îmormêntă cu mare pompă în cripta familiară. Apoi érăşĭ se reîntórse în capitală.

Astfel rĕmăsei la moşiă numai eu şi cu micul Robert. De-altmintrelea şi dilele mele acolo erau numĕrate, de-órece cu începerea viitorului an scolastec, discipulul meu avea sĕ trécă în gimnasiu, şi eu — calea valea!

O, cum doriam libertatea, cum mĕ bucuram sĕ pot trăi cât-va timp pe punga mea, din banii adunaţĭ,' şi pe lângă aceea sĕ-mĭ finesc studiile. 'Mĭ făceam planurĭ, cum voi depune esamenele, cum voi ocupa o catedră de profesor, pentru de-a enara din timpurile frumóse trecute, şi după terminarea órelor de prelegere, cum mĕ voi transpune érăşĭ în realitatea plăcută, grăbind spre casă, unde mĕ va întêmpina drăgălaşa dómnă profesóră, — ea se aruncă cu un ţipet de bucuriă în braţule mele! O, visurĭ plăcute! Póte că sunt copilărescĭ, dér nu rideţĭ de ele, — căcĭ vai, cât de scumpe-mĭ sunt! Mititica dómnă profesóră are un pĕr bogat, negru, ochĭ plinĭ de foc, o guriţă de rosă, tot-déuna ascuţită, gata de-a rîde, orĭ de-a sĕruta, — cum voiţĭ.

Şi o chiamă Aniţa. O, visurĭ frumóse, nebune......

Era vara, când primii dela d-l Wurm depeşa, că peste trei sĕptĕmânĭ érăşĭ va veni la moşiă. Tot-odată îmĭ cerù sĕ fac,

rusescĭ s'au bucurat de victorii pe câmpiile Bulgariei, acésta n'au s'o mulţăméscă decât tinerei şi vitejei armate române, — care în cele din urmă a mântuit'o de o formală cădere ruşinósă.

Dér sĕ lăsăm sĕ vorbéscă autorul:

Aprópe sunt convins înainte, că titlul acestei părţĭ a lucrării mele, nu numai că va apăré înaintea multora ca disputabil, ci aserţiunile, ce se cuprind, aicĭ vor fi privite, ca fiind dubie. Dér acésta nu e nicĭ o aserţiune absurdă, nicĭ creaţiunea unei fantasii cutezate, ci oglinda fidelă a istorieĭ.

Décă urmărim cu atenţiune decursul rĕsboiului ruso-româno-turc, respective momentele lui mai principale, şi décă cumpĕnim eventualităţile acele, carĭ s'ar fi dat de sigur, décă România — credinciósă obligamentelor impuse ei de convenţia din Paris — ar fi cooperat, ca vasală, cu Rusia: atuncĭ vedem clar, că în al doilea rĕsboiu al „Cestiunei Orientului“, principatul României a fost de fapt acea pétră unghiulară, în jurul căreia s'a învêrtit în drépta séu în stânga lupta, şi tocmai pentru acéstă influenţă decidĕtóre, ea a fost factorul, care a întărit armata ruséscă defectuósă şi greóiă prin alăturarea la ea, şi ajutând'o la învingere, a mântuit'o dela o devingere urîtă.

Nu póte fi lucru mai uşor, decât a dovedi, că succesele, pe carĭ le-a avut Rusia, nu póte sĕ le mulţăméscă decât atitudinei politice a României de-o parte, ér de altă parte amestecului de arme al acestui principat. Că ce factor deosebit de însĕmnat şi de nespusă valóre a putut sĕ fiă România pentru ajungerea la victoriă a armelor rusescĭ, îmĭ e destul a mĕ provoca la împrejurările de mai jos şi a pune întrebarea: óre cum şi-ar fi început Rusia acţiunea contra Turcilor; óre cum şi-ar fi esecutat marşul strategic; ce fel de piedecĭ ar fi trebuit sĕ învingă, numai ca sĕ forţeze trecerea Dunărei; şi, în fine, câţĭ ómenĭ şi în ce condiţiunĭ i-ar fi rĕmas din armata demoralisată de Sud, cu carĭ se păşéscă pe teritor turcesc, la cas décă România ar fi observat ţinută neutrală, séu, tocmai în virtutea vasalităţii, şi-ar fi pus oştirile la disposiţiunea Porţii, ca aliat?

Presupunênd primul cas, adecă neutralitatea României, situaţia s'ar fi creat ast-fel:

Fiind-că armata română n'a păşit în acţiune, ea deşertând Moldova s'ar fi retras în Muntenia şi în locul ei armatele turcescĭ merg în Moldova, se înlănţuesc pe ţĕrmul drept al Prutului şi rĕdimându-se pe defensivă, aştéptă aicĭ primul atac al Ruşilor.

Suposiţiunea acésta e nespus de păgubitóre pentru armata ruséscă, deórece în casul acesta Ruşii neputênd sĕ-şĭ posteze armatele pe teritor român, ci rusesc, şi înainte de a atinge teritor român, mai întâiu ar fi fost siliţĭ sĕ trécă Prutul, respective sĕ facă o trecere prin focul ucidĕtor al Turcilor.... Aşa-déră, décă puterea armată a Rusiei ar fi trebuit sĕ folosésca arma chiar şi la ţĕrmul Prutului, atuncĭ nu mai încape îndoială, că îndată la început ar fi trecut în Moldova c'o nespus de mare pierdere şi c'o armată deprimată deja. Aicĭ începênd înaintarea, tot pasul, ce trebuia sĕ-l facă, tótă palma de pământ, ce voia s'o ocupe, li-ar fi putut face şi avé numai prin jertfe de sânge şi de vieţĭ omenescĭ.

Sĕ ḑicem, că armatele turcescĭ, puse în strîmtóre de către armatele rusescĭ, ar fi trebuit sĕ retireze; la casul acesta Ruşii află înaintea lor a doua liniă de apĕrare a Osmanilor — acea parte îngustă de ţéră, care se estinde dela Galaţĭ până în Capaţii sud-osticĭ, învrêstată de ape mai micĭ séu mai marĭ — carĭ prin ridicarea grabnică de forturĭ de pământ, la carĭ se pricep de minune, ar fi reţinut armata rusésca, pe care ar fi costat'o marĭ sforţărĭ, ca sĕ pótă rupe şi trece şi acéstă liniă.

Aşa-déră în casul neutralităţii României, armatele rusescĭ, înainte de a cerca trecerea Dunărei, ar fi trebuit sĕ strĕbată mai întâi prin cele două linii de apĕrare turcescĭ şi tot prin atâtea focurĭ ucidĕtóre; în aceste lupte şi-ar fi pierdut o considerabilă parte din ele, ar fi scădut în forţă şi lipsite de încredere în sine şi însufleţirea atât de indispensabile, ar fi trebuit, ca luptând mai departe, sĕ mérgă spre Dunăre şi acolo sĕ opereze o trecere forţată prin al treilea foc ucidĕtor al Osmanilor.

Óre ce s'ar fi întêmplat şi ce sfîrşit ar fi avut rĕsboiul ruso-turc, în casul, când Pórta manevrând cu sistem, ar fi înşelat pe Ruşĭ la Dunăre, şi li-ar fi dat aicĭ lupta decisivă?... Intr'adevĕr mĕ îndoesc, că Ruşii în casul acesta ar fi putut trece măcar unul peste munţii Balcanĭ; séu chiar décă s'ar fi întêmplat acésta, Plevna totuşĭ n'ar fi cădut. De sigur însĕ ei ar fi fost bătuţĭ aicĭ aşa, încât refugiându-se în patru părţĭ ale lumei, apoi avênd tăiată orĭ-ce liniă de retragere, mare parte ar fi cădut în captivitate turcéscă.

Acésta ar fi fost situaţia, în cas că România şi-ar fi păstrat neutralitatea.

(Va urma).

SCIRILE ḐILEI.

— 11 (23) Aprilie.

Pregătirĭ pentru instalare. Din *Blaşiu* ni-se scrie: In oraşelul nostru tóte arată, că se apropiă intrarea noului mire. La curtea metropolitană se fac marĭ pregătirĭ: castelul, curtea, grădina şi tóte clădirile se repară şi înoesc în mare grabă. S'a luat mĕsura diferitelor odăi şi s'a trimis la Lugoş pentru a sci, ce fel de mobile sĕ se procure pentru odăi. Corul de sub conducerea d-lui profesor de musică Iacob Mureşianu se pregătesce asemenea atât pentru cântările dela s. liturgiă, cât şi pentru concertul din ḑiua instalării. Se presupune cu tótă probabilitatea, că noul Metrepolit va sosi în luna lui Mai, ḑiua sosirei însĕ nimenea nu o scie în Blaşiu, nicĭ chiar fratele Escelenţei Sale nu póte da desluşirĭ în privinţa acésta.

—o—

Transferare. Monitorul militar publică transferarea d-lui căpitan ces. şi reg. Vincenţiu *Visoina* dela regimentul 50 din loc la regimentul 22 de infanteriă în Dalmaţia. D-sa, unul din acei puţinĭ oficerĭ de naţionalitate română, carĭ posed tóte titlurile pentru înaintare în gradele superióre, era nu numai bine vĕḑut în tóte cercurile oraşului nostru, déră se bucura şi de stima şi simpatia deosebită a tuturor celor, carĭ i-au făcut cunoscinţa în scurtul timp, de când se află în Braşov. Regimentul 50, din care iese d. *Visoina*, este acela, care s'a format din batalionul renumit năsĕudean, al căruia stég a fost decorat cu medalia de aur pentru virtute militară, şi este românesc, avênd limba regimentului română. Regretăm decĭ cu atât mai mult depărtarea d-lui căpitan Visoina de aicĭ, cu cât, afară de d sa, mai sunt la acest regiment, între vre-o 32 de oficerĭ, numai încă trei Românĭ.

—o—

Nouĕ volnicii la Vaţ. Cetim în „Dreptatea“ dela 22 Aprilie: Erĭ a căutat pe confratele Dr. Branisce în temniţa dela Vaţ fratele-sĕu Victor. Indată ce s'a presentat la directorul temniţei, acesta i-a dat un pandur ca însoţitor cu espresa poruncă, ca sĕ nu admită, ca fratele deţinutului sĕ vorbéscă cu acesta decât în limba unguréscă. Dr. Branisce auḑind, ce a hotărît directorul, a spus pandurului, ca sĕ se ducă şi se spună stăpânului sĕu, că décă nu-i admite sĕ vorbéscă cu fratele sĕu în limba maternă, atuncĭ sĕ-i dee pe cine-va, care înţelege limba germană. Directorul n'a voit sĕ permită nicĭ lucrul acesta atât de just, după ce fratele întemniţatului nicĭ nu scie bine limba unguréscă. Fratele a trebuit decĭ sĕ se despartă de întemniţatul sĕu frate fără a-i puté vorbi un cuvênt.

—o—

Incendiu. Un călĕtor ne spune, că ḑilele trecute a isbucnit un mare incendiu în comuna *Sâncel* de lângă Blaşiu prefăcênd în cenuşă peste *20 de case cu apartinenţele lor.* Nenorociţii ţĕranĭ românĭ au rĕmas in cea mai cumplită miseriă.

—o—

In biblioteca macedonénă dela archiva statului din Bucurescĭ, a căreia deschidere şi catalogare s'a început de 2 sĕptĕmânĭ, s'a descoperit un numĕr însemnat de cărţĭ din cele mai rare. Intre altele s'a găsit o evangeliă, scrisă tótă de mâna schisomonachei Nastasia dela mănăstirea Văratec acum un veac şi jumĕtate. Literele iniţiale ale diferitelor capitole sunt înflorite cu multă artă şi aurite. Este atâta măestriă în acéstă lucrare, încât credem că a trebuit o viéţă întrégă, ca sĕ pótă fi sĕvêrşită. Se mai găsesc în acéstă bogată bibliotecă, care numĕră vr'o 15,0C0 volume, evangelii dintre cele dintâiu tipărite în românesce, ceaslóve, trepetnice şi altele. Acéstă comóră culturală stĕtea zăvorită de vr'o 18 anĭ!

—o—

Doliul Bucovinenilor. Multe comune din Archidiecesa Bucovinei, în semn de veneraţiune pentru reposatul Archiepiscop Dr. Silvestru-Morariu, au decis — dice „Gaz. Bucov“ — a lua doliu pe timp de şése sĕptĕmânĭ şi a nu aranja strênsurile cu joc. Comuna Ceahor, pe care reposatul Archiepiscop a păstorit'o 20 de anĭ, a decis asemenea doliu pe timpul de şése lunĭ. Societatea academică „Junimea“ a decis a lua doliu până la 1 Maiu a. c. v.

—o—

Calea ferată Bucurescĭ-Constanţa. In noul mers al trenurilor, care va întra în vigóre la 1 Maiu st. n., se prevĕd — scrie „Timpul“, — trei trenurĭ nouĕ, mixte, de pasagerĭ şi accelarate, carĭ vor merge direct *dela Bucurescĭ la Constanţa.* Pentru aceste trenurĭ s'au clădit trei gărĭ, carĭ vor purta numirile: *Dunărea, Borcea şi Saligny.* Aceste trenurĭ se vor pune în circulaţiă prin Iunie, când se speră, că podul de peste Dunăre va fi definitiv gata.

—o—

Dr. Svetozar Mileticĭ va împlini în 10 Februarie 1896 etatea de şépte-ḑecĭ anĭ. Ḑiarul sêrbesc „Zastava“ a publicat deja din incidentul acesta, un apel către poporul sêrbesc din Ungaria, în care îl rógă sĕ serbeze în mod festiv acea ḑi.

—o—

Ţarul contra libertăţei pressei. O scire telegrafică din Petersburg spune, că la rugarea a 70 de representaţĭ ai pressei şi literaturei rusescĭ, privitóre la modificarea legei de pressă, Ţarul a hotărît, ca rugarea sĕ fiă refusată, de-órece comisiunea constătătóre din persóne dela ministeriul de justiţiă şi interne şi procuratorul suprem al Sinodului, a fost contra. Motivele sunt, că legea de pressă esistentă e forte bună, privaţilor fiindu-le oprit de-altmintrelea a cere dela Ţar modificarea cutărei legĭ.

Brutalităţĭ gendarmerescĭ în Săcele.

D-l Mihail *Alexandrescu*, comerciant şi meseriaş român în Săcele, care este cetăţén român, stabilit la noi de câţĭ-va anĭ, ne comunică următorul cas revoltător, petrecut cu d-sa, asupra căruia de-ocamdată ne mărginim a atrage atenţiunea autorităţilor competente şi în deosebĭ a Consulatului român din Budapesta:

Săcele, 10 (22) Aprilie 1895.

Domnule Redactor! Vinerĭ séra între órele 7—8, când tocmai mĕ aflam în prăvălia mea, mĕ pomenesc de-odată, că intră înlăuntru doi gendarmĭ înarmaţĭ, însoţiţĭ de juratul comunal *Radu Urez.* Fără de a-mĭ spune, unde, pentru ce şi din al cui ordin, mĕ provocară sĕ-i urmez. Am întrebat atuncĭ, din al cui ordin vor sĕ mĕ escorteze? Gendarmii la acésta mi-au rĕspuns în ton aspru: „*Gyere velunk!*“ (Vino cu noi!)

N'aveam ce face. Credeam, că mĕ vor duce la fisolgăbirĕul şi, după-ce vor lua cu mine interogatorul, mĕ vor libera, deóre-ce nu mĕ scieam prin nimic culpabil.

Am plecat decĭ. Vĕḑênd însĕ, că mĕ duc în altă direcţiune, m'am adresat din nou către juratul comunal cu cuvintele: „Unde mĕ duceţĭ, Duţule?“ Acesta însĕ, deşi se pretinde a fi Român, îmĭ ḑise pe unguresce: „Holgos, ne beszejen nekem oláhul!“ (Tacĭ, nu-mĭ vorbi valahicesce!)

Observ, că juratul Radu Urez nicĭ nu se ţine de partea comunei, în care locuesc eu. Chiămat de a conduce pe gendarmĭ ar fi fost juratul Nagy Jstván, căcĭ acesta se ţine de partea, unde este locuinţa mea. Se vede însĕ, că între gendarmĭ şi între Radu Urez s'a plănuit anume acest atentat contra mea.

Mĕ duseră apoi între baionete la locuinţa amintitului jurat şi, după ce mĕ băgară într'un şop, juratul, *fără a-mĭ ḑice un singur cuvênt, se aruncă asupra mea* şi

---

ca odăile din aripa stângă sĕ fiă întocmite pentru — soţia sa. Scirea acésta produse o adevĕrată revoluţiă. Administratorul moşiei alerga dela un loc la altul, dând ordine grabnice lucrătorilor. Robert, în nevinovăţia sa copilărésca, se bucurà de noua mamă; de ḑece-orĭ pe ḑi mĕ întreba, décă ea îl va iubi. Servitorimea murmura în ascuns şi pe faţă în contra domnului, pentrucă îşĭ uitase aşa curênd de mórtă, şi discuta deja în modul cel mai amĕnunţit despre a doua dómnă, pe care nicĭ n'o cunoscea. Mie îmĭ era totul indiferent.

In fine sosi ḑiua aşteptată. O calésca se oprì înaintea vilei împodobite. Eu şi micul Robert ne coborîrăm pe scară pentru de-a primi pe noii veniţĭ. D-l Wurm sărì cu o elasticitate admirabilă, aprópe juvenilă, din trăsură, întinḑênd mâna soţiei sale. Ea se răḑimà pe braţul lui, îşĭ neteḑì creţele mantilei de călĕtoriă şi-şĭ ridicà vĕlul.

Mi-se pare, că mĕ făcui palid.

Robert sărì la ea, o îmbrăţişà şi ea se plecà cu dragoste spre el. Stăpânul meu privea încântat la acéstă scenă drăgălaşă. Intr'aceea mĕ reculesei şi, de sigur, pe faţa mea nu se mai putea observa nicĭ o urmă de emoţiune. Cu un compliment mut salutai tînĕra dómnă.

— „Am auḑit multe laude asupra D-tale“, ḑise ea.

Nu mĕ mai cunoscea, nu voia sĕ mĕ cunóscă. Şi totuşĭ a fost un timp... Tînĕra dómnă Wurm era Aniţa mea, drăguţa şi mica mea profesóră, dorinţa visurilor mele, speranţa viitorului meu.

— „Stimată dómnă“, ḑisei eu, accentuând aspru fiă-care vorbă, „am făcut totdéuna numai aceea, ce'mĭ dicta consciinţa curată“.

Vorbele mele amare avură efect, dómna se cutremurà uşor, o vĕḑui — şi mĕ bucurai. Eram îndestulit cu rĕsbunarea mea.

Acum se produse viéţă pe moşiă. Tînĕra dómnă făcù numĕróse visite la moşiile din jur, şi primea mulţĭ óspeţĭ. D-l Wurm, care de altă-dată abia petrecea câte-va ḑile la moşiă, sub pretest, că lucrul cel mult îl chiamă la Praga, rĕmase acuma aicĭ întrégă véra. Işĭ văpsia cu îngrijire perii surĭ, carĭ îl trădau, şi urma soţiei sale în tóte locurile, ca şi o umbră. Ii săruta cu galanteriă mâna şi la plimbărĭ îi ducea şalul persic.

Dómna era veselă, adese-orĭ chiar şi sburdalnică; alerga cu Robert prin grădină, ca şi când ar fi o fetiţă tînĕră, călca în picióre pepenii cei mai frumoşĭ séu spărgea cu hapucul câte-va geamurĭ. De multe-orĭ mĕ lovia graţios cu eventaliul şi apoi, rîḑênd, se ascundea după óre-care tufiş. Eu nu-i dedeam deosebită atenţiune şi mĕ consacram cu totul datorinţelor mele de instructor. La mâncare nu vorbiam, afară numai décă trebuia neapĕrat s'o fac. Peste tot mĕ feriam de-a o privi. Adese, adese-orĭ lăsam pe Robert şi mergeam singur prin grădină. Chiar înfloriau georginele. Rosele deja se veşteḑiau, foiţele lor zăceau împrăsciate pe pământ. Mĕ uitam lung, lung la ele, apoi erupeam într'un rîs sĕlbatic, când le mâna vêntul. Foiţe de rose — visurĭ de rose.

(Va urma.)

îmi trase două palme. La întrebarea: „pentru ce dai, Duțule?“ — acesta nu-mi răspunse nimic, ci eși, lăsându-mă numai cu cei doi gendarmi.

Acum *unul dintre gendarmi*, cu numele Jozsa Sándor, *scóse sabia și începù sè dea fără milă peste mâni și peste piciore, făcêndu-mè tot venăt.* Băgà apoi érăși sabia în técă și se adresà către mine cu cuvintele: „*Ki vogyok én?* (Cine sunt eu?)

Nu scieam, ce sè-i rèspund. Eu sunt *cetățén român*, am venit în Transilvania abia de câți-va ani și nu pot vorbi unguresce. La întrebarea, că cine e el, i-am rèspuns cum am sciut, dicêndu-i: „*ember vogyál borátom.*“ Voiam adecă sè-i dic, că nu e nici el mai mult, decât un om.

Gendarmul **scóse atunci din nou sabia și începù sè dea și mai strajnic,** strigând pe unguresce, că el este „ur“ (domn). *Indreptà ascuțișul sabiei spre peptul meu și-mi dise*: **„Megölöm és itt temetem“.** (Te omor și aici te îngrop!). Puse apoi érăși sabia în técă și **începù acum a mè lovi cu condacul puscei.**

Intr'aceea veni érăși înlăuntru juratul Radu Urez, ér gendarmul Jozsa mè slobodì atunci cu cuvintele: „Már most mehetz. Ugyej, ne hogy hajjunk, hogy megvertünk!“ (Acum poți merge. Bagă de sémă, nu cumva sè audim, că te-am bătut!)

Cu asta s'a isprăvit acest atentat sèvêrșit contra persónei mele. In diminéța următóre mi-am scos atestat medical pe basa căruia voi încerca a-mi cere satisfacțiă, — de cumva mai póte spera și un Român la satisfacțiă într'un stat stăpânit de asemeni elemente.

Mihail Alexandrescu,
brutar.

Congregația comitatului Brașov.

La raportul din numèrul de Sâmbătă al foiei nóstre mai adaugem următórele, ca întregire despre decursul adunării de Joi:

Se anunță, că ministrul de interne a aprobat sistemisarea a două posturi de diurniști cu câte 437 fl anual. Cassarului și controlorului comitatului li-se încuviințéză o remunerare de câte 100 fl. pe anii 1895/1896. Toți funcționarii și servitorii dela comitat vor primi o urcare de salar cu 9% și adaus de scumpete 11%.

D-l viceșpan Jekel raportéză despre noua împărțire a afacerilor de manipulare. Propune a se alege două comisiuni, una ca sè compună un statut despre manipularea la oficiul central și alta un regulament pentru comisia permanentă. Se primesce. La propunerea președintelui, se esprimă în procesul verbal mulțămire d-lui viceșpan pentru diligința și zelul ce-l desvóltă în oficiul sèu. — Ca locțiitor de fiscal comitatens se alege d-l Ludovic Harmath.

Protonotarul Panczel raportéză asupra statutului privitor la abatorul orășenesc. Raportul se ia la cunoscință și se decide ca statutul sè fiă retrimis representanței orășenesci spre modificare în sensul legilor și a hotărîrilor ministeriului.

Urméză alte puncte, între cari aprobarea urcării salarului primarului Brennerberg cu 1000 fl., dér nu ca salar ordinar, ci numai ca adaus. — Se aprobă statutul asupra comerciului cu haine și obiecte vechi, care este eliminat din stradele principale ale orașului. — La capitlul cererilor de pensionare a vèduvelor se decide a se acorda vèduvei rèposatului notar Ion Găvruș din Satulung 96 fl. anual ca pensiune, ér ca adaus pentru crescerea orfanilor asemenea 96 fl.

„Atentatul dela Bocsig“.

Procesul de calumniare contra „Magyar Hirlap“.

(După notițele luate la pertractare.)

Procesul, care a decurs la 18 și 19 Aprilie înaintea Curții cu jurați din Budapesta, merită sè fiă cunoscut de întreg publicul românesc în tótă estensiunea lui. Din el se vede, de oparte până unde merge în Ungaria cutezanța unor ómeni dela pressa maghiară, de altă parte caracteriséză viața nóstră publică. Cu atât mai interesant e acest proces, cu cât între numeroșii martori au fost și personalități însemnate, ale căror fasionări merită sè fiă cunoscute. Ētă de ce voiu da mai multe atențiune acestui proces.

Substratul procesului.

„Magyar Hirlap“ din Budapesta publicase în numèrul sèu dela 17 Septemvre 1893 un prim articol întitulat: „*Nem történt semmi*“ și subscris de Horváth Gyula, deputat dietal. In acest articol se diceau următórele:

„Nu s'a întêmplat nimica, numai cât *popa din Bocsig* în predica sa dela 6 Septemvre a meditat despre aceea, că dóră s'ar puté opri puțin trenul, care aduce pe regele la Borossebes.

„Nu s'a întêmplat nimica, numai despre aceea au meditat credincioșii, că astfel pe cale scurtă s'ar puté rèsbuna ofensa, ce i s'a adus episcopului Pavel. (Alusiune la vandalismul dela Oradea-Mare).

„Nu s'a întêmplat nimica, numai cât *poporul român,* în urma sfintelor cuvêntări ale popilor, așa și-a pierdut firea, încât pe timpul cât a petrecut regele acolo, nu și-a găsit haine de sèrbătóre în lădile sale“.

La judele de instrucțiă autorul articolului Horvath Gyula a declarat, că el a „atacat“ pe părintele Papp „ca pe un factor al uneltirilor, ce amenințau mult liniștea țării, conducerea guvernării și *siguritatea domnitorului*“. Așa stă în procesul verbal luat cu el la judele de instrucțiă.

In același numèr al diarului amintit, imediat după articolul lui Horvath urmà altul întitulat „Az elsö hir“, în care se diceau:

„Ētă — astfel începe epistola — au arătat, cât iubesc ei pe *împèratul* acela, la care s'au fost dus în deputațiune.

„Au vrut sè păteze pămêntul țării c'un fapt, de care n'a vèdut acéstă patrie nici în cel mai absolutistic absolutism, nici în cele mai disperate dile. Și-au ridicat mâna sacrilegă...

„*Au* învèțat dela un aliat al lor, ceea ce în totdéuna e grózà înaintea Maghiarului, *au* învèțat dela ei, ceea ce s'a întêmplat acum doi ani, la 30 Sept. 1891, în apropierea comunei Rosenthal, în Boemia“.

In alt articol întitulat „*Popu Iuon*“ se spuneau următórele:

„Duminecă, în 3 Septemvre, credincioșii valachi s'au adunat, după obiceiu, în biserică, și Iuon Popu, parochul lor, li-a predicat despre „visita împèratului.“ Li-a spus, că în scurt va veni împèratul Francisc Iosif. Dér nu e împèratul lor. Va veni pe aci acel împèrat, care permite, ca blăstèmații de Maghiari sè asuprésca poporul românesc; acela, care însè nu permite, ca Valahii sè se împreune cu frații lor, cari locuesc peste munți și cu ei împreună sè formeze o națiune puternică dela Tisa până la Marea négră. De aceea nici sè nu se bucure Românii de veniraa împèratului, pentru-că acest împèrat nu e domnitorul lor milostiv, ci este un tovarèș al asupritorilor lor.

„Sè nu se bucure, ci sè facă.

„De către Arad aduce trenul pre Maghiarii cei mari, pe miniștri. De către Arad îl aduce și pe împèratul. Décă i-s'ar întêmpla trenului vre-o nenorocire... Ar fi rèsbunat și Mihail Pavel, episcopul valah, pe care l'au bătut cu pietri Unguroii.

„Și nimeni n'ar puté sci cum s'a întêmplat nenorocirea, și la acésta nu s'ar recere nici cuțit, și nici n'ar puté prinde pe nimeni.

„Décă cumva, din întêmplare, s'ar desface șinele, nóptea, la întunerec, când nimeni nu vede....

„Dér el, Popu Iuon, nu agitéză, nu le spune, ce sè facă, mai bine sè sufere ei batjocorirea episcopului, răpirea pruncilor lor“.

In alt articol se spune, că deși atentatul a fost zădărnicit prin atențiunea ómenilor dela tren, activitatea preotului totuși a avut succes, că țăranii au eșit în haine sdrențuróse înaintea Majestății Sale, în mod demonstrativ, și în loc de semne de însuflețire, s'au văetat“.

Cercetarea.

Pentru acești articoli părintele *Ioan Popp*, protopop paroch în Bocsig și assesor consistorial, s'a vèdut silit sè intenteze proces contra diarului „Magyar Hirlap“. Acusa a fost ridicată prin advocatul din Arad Dr. *Stefan C. Pop*, care de altcum a cercat tóte căile posibile, ca amintita redacție sè-și retragă acusele. In zadar însè, căci la o rectificare a preotului Popp, redacțiunea amintitului diar a rèspuns éră-și cu insultă: „Credem, că harnicul „oláh popa“ nu-și va recunósce criminalele sale fapte („gaz tetteit“).

Ridicată odată acusarea, s'a pornit cercetare, și de autori ai articolilor incriminați s'au aflat: *Horváth* Gyula, deputat, *Fenyö* Sándor, redactor resp., *Márkus* Miksa și Dr. *Kohn* David, colaboratori la numita fóie.

Pertractarea.

Pertractarea finală a acestui proces era așteptată cu mult interes. Era interesant, că un Român pășesce, ca acusator contra a patru Maghiari înaintea unor jurați maghiari. Deși pertractarea era fixată pe 10 óre, încă la 9 sala era deja îndesuită de public. Sciindu-se înainte, că pertractarea va dura mult, jurații nu s'au prea îmbuldit. Numai 23 de inși s'au presentat, de aceea au fost luați încă 13 suplenți, apoi s'a făcut sorțirea obicinuită. In public, pe lângă mulțime de diariști pestani și studenți, erau mulți tineri români și câți-va slovaci. La banca diariștilor pressa română era representată numai prin corespondentul „*Dreptății*“, lângă care ocupase loc și d. Coriolan *Bredicean*, advocat în Lugoș.

Punct la 10 óre se începe pertractarea.

President al tribunalului: *Zsitvay* Leo. Judi divotanți: *Lenk* Gyula și *Czekelius* Agoston. Notar: *Krenedics* Gyula.

In drépta de la president șéde la o mică masă părintele Ioan Popp, îmbrăcat în reverendă cu brêu roșu.

De altcum e un bărbat înalt, cu barbă căruntă, pèr tuns asemenea cărunt; serios și melancolic, îți face impresiunea unui om fórte blând.

La spatele dênsului stă advocatul Dr. *Ștefan C. Pop*, un bărbat tînèr, viu și inteligent Pórtă ochelari.

Pe banca acusaților șed:

Horváth Gyula, rumen în față, cu pèr alb ca neaua, și barbă albă.

Fenyö Sándor, un tînèr ca de 30 ani, înalt, blond, frumos, mândru.

Markus Miksa, cam de 25 ani, brunet cărbune, cu o față tipică jidovéscă. Ținută provocătóre, îndrăsnéță.

Dr. Kohn David, brunet, tipul de jidov mai șters, față inteligentă, blândă, modestă.

Apèrătorul acusaților Dr. *Robicsek* Jozsef, advocat din Arad, jidan încreștinat, de altcum simpatic, cu barbă neagră, pèr cărunt.

Jurații sunt următorii: *Bánhegyi* Arpád, dr. *Banhoffer* Lajos, Dr. *Nagy* Dezsö advocat, fórte simpatic, *Csepreghy* Iános, *Fáy* Dezsö, *Stern* Miksa, Dr. *Buday* Iozsef, Dr. *Moczár* Béla, *Fábián* János, *Jálics* Géza, *Bubala* György, *Benczur* Béla — ordinari. *Hecht* Adolf și *Schön* Rezsö — suplenți.

Presidentul espune, că la cererea partidelor sunt citați 25 martori, între cari sunt și de aceia, cari nu sciu limba oficiósă a statului, ci probabil românesce, pentru că-'s din ținuturi, unde Românii sunt în majoritate. Pentru aceia s'a îngrijit de interprete (d. Silviu Suciu).

Pentru constatarea presenței, martorii întră toți în sală. Un șir lung se întinde în lungul salei, de abia încap. In frunte e fostul ministru Hieronymi apoi canonicul Dr. Lauran, apoi viceșpanul Szatmáry etc. etc. Lauran e o figură înaltă, cu pèr și barbă albă, față palidă, scădută; e îmbrăcat în reverendă, încins cu brêu roșu, pe pept cu cruce de aur acățată de o lungă catenă. E crucea de abate.

Se cetesce catalogul și rèspund toți, afară de *Jekelfalussy* Lajos, consilier ministerial, care și-a scusat absența prin testimoniu medical.

Dup'aceea martorii sunt dimiși toți, până la 3 óre.

Presidentul face atent publicul cu privire la ordine și pe jurați sè fiă atenți la cetirea actelor și la fasionări. Urméză naționalul acusaților:

Horváth Gyula născut în Telek, cottul Treiscaunelor, e de 50 ani, de religiune reformat, căsătorit, deputat dietal, prim redactor la M. Hirlap.

Fenyö Sándor născut în Budapesta, de 30 ani, rel. mosaică, necăsătorit, redactor responsabil la M. Hirlap.

Markus Miksa násc. Budapesta, 27 ani, izrael, necăsătorit, publicist.

Dr. Kohn Dávid, născut în Csécse cottul Nográd, 26 ani, izraelit, căsătorit, secretar la societatea „Magyar gözhajózási társaság“, fost colaborator la M. Hirlap.

Nici unul n'a mai fost pedepsit.

Se cetesce acusa. Apèrătorul n'are nici o observare la ea. Se cetesc articolii incriminați. Judii cetesc pe rênd, apoi mai vine și un al treilea și cetesce; duréză mult, dér publicul ascultă cu interes.

(Va urma.)

Sciri telegrafice.

Budapesta, 23 Aprilie. Comisiunea justițiară a camerei deputaților acceptà propunerea raportorului, după care se primesce amendamentul stilar al camerei magnaților, dealtmintrelea însè se susține textul original al proiectului de lege privitor la *liberul esercițiu religionar.*

Bánffy declarà, că zace în natura lucrului, că *guvernul nu póte oferi nici o garanția* în privința resultatului nouei pertractări în camera magnaților; are însè firma speranță, că se va *restabili înțelegerea* între amêndouè camerele, și încă posibil *cu susținerea disposițiunilor* cuprinse în proiecte.

Budapesta, 23 Aprilie. Cestiunea *mareșalatului de curte ungar*, adusă de curênd în discuțiă, va fi pusă în cameră la ordinea dilei din partea deputaților oposiționali.

Oradea mare, 23 Aprile. Nunțiul papal *Agliardi* a sosit aci eri séra și a fost primit cu mari ovațiuni.

Viena, 23 Aprilie. La „Siebenhirten“ s'a întêmplat o *ciocnire* între cărămidarii greviști și între gendarmeriă. Au fost *răniți 6 lucrători și 1 gendarm*.

Laibach, 23 Aprilie. Eri după amédi din nou s'a simțit un cutremur de pămênt.

Niș, 23 Aprilie. Regele Serbiei. *Alexandru* a fost primit în calea sa până aci pretutindeni cu ovațiuni.

Se crede, că după închiderea Scupștinei *Nicolajevici* din nou va lua în mâni, ca ministru-președinte, conducerea guvernului.

DIVERSE.

Școlari de o înălțime rară. Fóia oficială din Prusia comunică nisce date fórte interesante în privința înălțimei unor copii de scólă. In Alexanderhütte, Silesia, se află un scolar în scóla normală, care are o înălțime de 1 metru și 73 cm. In Ragove unul de 1,72 m. In scóla din satul Selbelang se află un scolar, care are o mărime de 1,75 m., prin urmare întrece chiar și pe un bărbat bine desvoltat, — greutatea lui e de 135 funți. Dér și pe acesta 'l întrec doi elevi ai scólei din Neumark, dintre cari unul e de 1,85 m., cu tóte că are numai 14 ani. Acești copii uriași sunt cu deosebire din provincia Brandenburg. Ce e mai interesant în statistică e, că se arată. cât de iute cresc copiii dela 12 — 19 ani — au fost unii, cari într'un an au crescut cu 12—13 cm.

Literatură.

Din „*Biblioteca pentru toți*“ a librăriei Carol *Müller* din Bucuresci (Calea Victoriei 53) pe care am anunțat'o deja, a apărut volumul al 3-lea: **Cântece și plângeri**, poesii de Mihail Zamfirescu. Primele două volume apărute, pe cari le am anunțat înainte, sunt: **Povești alese**, de celebrul scriitor *Andersen* și **Paserile nóstre și legendele lor**, de *S. Fl. Marian.* Volumul viitor va fi: **Despre educațiă**, de Herbert Spencer. una din cele mai vestite și mai folositóre cărți pentru toți câți se ocupă cu educațiunea. Fiă-care dintre aceste volume, atât de bine alese, costă numai câte 30 bani (15 cr.)

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Aprilie 1895.

Renta ung. de aur 4%	123.35
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.35
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	126.30
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	104.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.—
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	98.70
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.25
Imprum. ung. cu premii	162.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	150.75
Renta de hârtie austr.	101.65
Renta de argint austr.	101 70
Renta de aur austr.	124.05
Losurĭ din 1860	159.—
Acţii de ale Băncei austro ungară.	1086.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	456.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	393.—
Napoleondorĭ.	9.73
Mărcĭ imperiale germane . . .	59.90
London vista	122.60
Paris vista	—.—
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.55
Note italiene.	—.—

Anunciurĭ
(inserţiuni şi reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise, administratiunĭ. In casulŭ publicăriĭ unuĭ anunciu maĭ mult de odată se face scădĕmêntŭ, care cresce cu câtŭ publicarea se face maĭ de multe-orĭ.

Administraţiunea
„Gazeta Transilvaniei.“

Cursul pieţei Braşov.

Din 23 Aprilie 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.65	Vênd.	9.67
Argint român.	Cump.	9.60	Vênd.	9.64
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.70	Vênd.	—.—
Galbenĭ	Cump.	5.75	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	59.20	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		—.—	Vênd.	—.—

Nou abonament
la
GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Aprilie 1895 st. v.

s'a deschis nou abonament la care învităm pe toţĭ amiciĭ şi sprijinitoriĭ fóiei nóstre.

Preţul abonamentuluĭ:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . 12 fl.
pe şése lunĭ . . . . . . 6 fl.
pe treĭ lunĭ . . . . . . 3 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe un an . . . . . 40 francĭ
pe şése lunĭ . . . . . 20 „
pe treĭ lunĭ . . . . . 10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . 2 fl.
pe şése lunĭ . . . . 1 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe un an . . . . 8 francĭ
pe şése lunĭ . . . . . . 4 „

Abonarea se pôte face maĭ uşor prin **mandate postale.**

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ în Braşovŭ.

Sosirea trenurilorŭ în Braşovŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne: 8 óre diminéţa.
Trenulŭ accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 10 óre 25 minute séra.
Tr. exp. Românŭ: 5 óre 07 m. diminéţa.

2. Dela Bucurescĭ la Braşovŭ:

Trenulŭ accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 1 minute séra.
Trenulŭ accel.: 10 óre 37 minute séra.
Tr. expr. Românŭ: 10 óre 19 m. séra.

3. Dela Zĕrnescĭ la Braşovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 36 min. diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ: 1 óră 44 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 0 óre 00 min. séra.

Dela Braşovŭ la Ch.-Oşorheiu.

Trenulŭ de persóne: 3 óre 10 după am.
Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 50 minute dimin.
Trenulŭ mixtŭ: 4 óre 50 min. dimin.

Plecarea trenurilorŭ din Braş.

1. Dela Braşovŭ la Pesta

Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 8 min. diminéţa.
Trenulŭ accel.: 2 óre 45 min. după am.
Trenulŭ de persóne: 7 óre 43 min. séra.
Tr. expr. Român: 10 óre 26 min. séra.

2. Dela Braşovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ accel.: 4 óre 59 minute dimin.
Trenulŭ mixtŭ: 11 óre înainte de amédĭ.
Trenulŭ accel.: 2 óre 19 min. după am.
Tr. expr. Românŭ: 5 óre 14 m. dimin.

3. Dela Braşovŭ la Zĕrnescĭ:

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 35 min. diminéţa.
„ „ 4 „ 55 m. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 0 óre 00 min. séra.

4. Dela Ch.-Oşorheiu la Braşovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 19 min. dimin.
Trenulŭ de persóne: 1 óră 51 m. d am.
Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 20 min. séra.

☞ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în librăria **Nicolae Ciurcu.**

A V I S U!

Prenumeraţiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face şi reînoi ori şi când dela 1-ma şi 15 a fiă-căreĭ lunĭ.
Domnii abonaţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiescca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.
Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arate şi posta ultimă.

Administraţ. „Gaz. Trans.“

Mersulŭ trenurilor
pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octomvre 1894.

Budapesta—Aradŭ—Teiuşŭ

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón	Trenŭ de persón.	Trenŭ accel	Trenŭ de persón.				Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ
		10.—	8 05	2.15	pl.	Viena . . .	sos.	6.02	7.20	3.—		
		8.05	1.55	10.—	↓	Budapesta. .	↑	7.35	1.20	6.30		
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Solnocŭ. .		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3 55	6.05	6.10	sos.	Aradŭ . . .	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
2.30	7.25	4.30	7.05	6.30	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55		7.—
2.44	7.42	4.42		6.40	↓	Glogovaţŭ. .	↑	10.48		8.44		6.47
3.15	8.20	5.03		7.07		Gyorok . .		10.25		8.20		6.18
3.32	8.39	5.14		7.18		Paulişŭ . . .		10.11		8.08		6.02
3.58	8.58	5 32	7.50	7.35		Radna Lipova		9.58	7.29	7.56		5.47
4.30		5.50		7.58		Conopŭ . . .		9.25		7.24		5.09
4.50		6.12		8.14		Berzava. . .		9.09		7.07		4.50
5.40		7.—	8.51	8.56		Soborşinŭ . .		8.21	6.33	6.26		4.—
		7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.40		
		7.54		9 50		Gurasada . .		7.18		5.19		
		8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08		
		8.28		10.24		Branicĭca . .		6.44		4.42		
	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva . . .		6.02	5.17	4.10	11.32	
	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	
	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕştie . . .		5.09	4.40	3.18	10.37	
	6.39	10.29		12.06		Jibotŭ . . .		4.14		2.56	9.03	
	7.11	10,53		12.30		Vinţul de-jos .		4.22		2.32	9.12	
	7.28	11 07	11.01	12.44	↓	Alba-Iulia . .	↑	4.04	3.59	2.14	8.53	
	8.13	11.54	11.10	1.02	sos.	Teiuşŭ . . .	pl.	3.19	3.35	1.35	8.11	8.55

Braşovŭ—Chezdi-Oşorheiu

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.				trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ
4.50	8.50	3.10	pl.	Braşovŭ . .	sos.	8.19	1.50	7.20
5.36	9.33	3.43	↓	Prejmerŭ . .	↑	7.41	1.20	6.42
6.49	10.46	4.35		Sepsi S. Georg.		6.35	12.29	5.36
8.33	12.40	5.55		Covasna . .		4.55	11.13	3.51
9.19	1.26	6.32	sos.	C.-Oşorheiu .	pl.	4.—	10.30	2.45

Budapesta, gara de vest—Ruşava—Vêrcerova

Orient. Expres	Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.				Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Orient. Expres	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.
8.36 Vinerĭ	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena . . .	sos.	5.50		7.02	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta .	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.02
Circul. numai Sâmb.	10.30	3-41	9.21	11.15	sos.	Czegléd. . .	pl.	4.19	8.21		12.11	6.01
	10.40	3.46	9.03	11.21	pl.		sos.	4.04	8.13		12.06	6.—
4.43	1.47	5.49	12.52	1.20	sos.	Seghedinŭ . .	pl.	12.53	5.10	10.50	10.01	2.31
4.49	2.12	5.55	1.30		pl.		sos.	12.26		10.45	9.53	2.11
6.03	5.05	7.54	4.59		sos.	Timişóra . .	pl.	9.20		8.55	7.50	11.— Trenŭ mixtŭ
6.47	6.15	8.02	5.52		pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
	7.26	8.49	6.57		↓	Topolovet. .	↑	7.25	5.53	Circulédă numai Lunia	6.56	1.58
	8.21	9.23	7.42			Lugoşŭ . . .		6.48	5.10		6.28	12.58
	9.33	10.25	9.10			Caransebeşŭ .		3.39	4.05		5.39	11.01
		11.15	10.02			Teregova . .		4.35			4.40	8.07
			11.37			Mehadia . .		3.15				5.34
11.05		12.28	11.47			Băile Herculane		3.02		4.35	3.23	5.12
		12.39	11.59			Topleţŭ . .		2.46			3.08	4.46
11.31		12.56	12.16		sos.	Ruşava . . .	pl.	2.21		4.05	2.51	4.10
11.37		1.11	12.31		pl.		sos.	1.09		3.49	2.19	
11.45		1.20	12.40		↓	Vêrcerova . .	↑	1.—		3.40	2.10	
10.55		1.40				Bucurescĭ . .		11.25		7.10 Dumin.	5.50	

Simeria (Piski)—Petroşenĭ—Lupenĭ

trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ				trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ
	6.10	11.28	4.20	pl.	Simeria . .	sos.	10.33	3.24	8.47	
	7.31	12.48	6.03		Haţegŭ . . .		9.05	2.03	7.34	
	9.55	3.40	9.05	sos.	Petroşenĭ . .	pl.	6.10	11.25	5.25	
5.15	10.15	4.05		pl.		sos.		9.48	4.54	8.38
6.20	11.27	5.10			Vulcanŭ . .			8.57	3.56	7.47
6.40	11.50	5.30		sos.	Lupenĭ . . .	pl.		8.25	3.21	7.15

N o t a: Órele însemnate în stânga staţiunilorŭ suntŭ a se ceti de susŭ în josŭ, cele însemnate îndrépta de josŭ în susŭ. Numerii în cuadraţĭ cu linii maĭ negrii însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. Mureşianu, Braşovŭ.